

Warszawa, 22 lutego 2002 r.

Opinia prawna
w sprawie skargi konstytucyjnej p. Z. M.,
skierowanej do Trybunału Konstytucyjnego (sygn. akt SK.4/02)

Stosownie do zlecenia z dnia 5 lutego 2002 r. uprzejmie przedstawiam następującą opinię w sprawie skargi konstytucyjnej p. Z. M. z dnia 15 czerwca 2001 r., zawierającej wniosek o stwierdzenie niezgodności z Konstytucją:

- a) art. 1 ust. 2 pkt 6 oraz art. 25 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (t.j. Dz. U. z 1997 r. nr 142, poz. 950 z późn. zm.),
- b) art. 1 pkt 1 lit. a) ustawy z dnia 25 kwietnia 1997 r. o zmianie ustawy o kombatantach (... – Dz. U. nr 68, poz. 436).

Zdaniem Skarżącego, wskazane wyżej przepisy są niezgodne z art. 2, art. 19 i art. 32 ust. 1 Konstytucji.

Nadto Skarżący wnosił o stwierdzenie niezgodności z Konstytucją art. 25 ust. 6 ustawy o kombatantach (...) w związku z § 17 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 22 września 1997 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach dotyczących pozbawienia i przywrócenia uprawnień kombatanckich oraz zasad przeprowadzania weryfikacji tych uprawnień (Dz. U. nr 116, poz. 745). Trybunał Konstytucyjny postanowieniem z dnia 23 stycznia 2002 r. sygn. akt Ts.77/01 oddalił powyższy zarzut jako oczywiście bezzasadny.

W uzasadnieniu skargi Skarżący podnosi zarzut, że wymienione w pkt a) i b) przepisy naruszają jego prawa do:

- ochrony praw słusznie nabytych,
- równego traktowania w prawie oraz
- szczególnej troski Państwa o weteranów walk o niepodległość.

Skarga p. Z. M. jest bezzasadna. Kwestionowany art. 25 ust. 2 pkt 2 ustawy o kombatantach (...), zwanej dalej „ustawą”, ma charakter przepisu przejściowego, stanowiącego podstawę pozbawienia uprawnień kombatanckich między innymi tych osób, które na mocy dotychczasowych przepisów uzyskały te uprawnienia **wyłącznie** z tytułu działalności w latach 1944-1956 w charakterze „uczestników walk o

ustanowienie i utrwalenie władzy ludowej”. Zgodnie z art. 25 ust. 4 i 5 ustawy, decyzje w sprawach pozbawienia uprawnień, o których mowa, były podejmowane przez Kierownika Urzędu do spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych z urzędu lub na wniosek stowarzyszeń kombatanckich albo Ministrów: Sprawiedliwości, Obrony Narodowej lub Spraw Wewnętrznych i Administracji, a także w wyniku weryfikacji.

Wbrew twierdzeniu Skarżącego, przepis art. 25 ust. 2 pkt 2 ustawy nie pozbawia uprawnień kombatanckich tych uczestników walk o ustanowienie i utrwalenie władzy ludowej w latach 1944-1956, którzy jednocześnie legitymują się uczestnictwem, w tym bądź innym okresie, w walkach o niepodległość Państwa Polskiego. Tak np. przynależność do ORMO jako organizacji paramilitarnej, której głównym celem było właśnie utrwalanie władzy ludowej, nie stanowi przesłanki pozbawienia danej osoby uprawnień kombatanckich nabytych na podstawie przepisów art. 1 ust. 2 pkt 1 lub pkt 3 ustawy. Należy tu jeszcze raz podkreślić, że zaskarżony art. 25 ust. 2 pkt 2 ustawy pozbawia uprawnień nabytych **wyłącznie** z tytułu uczestnictwa w walkach o ustanowienie i utrwalenie władzy ludowej. W opiniowanym przypadku Skarżący uzyskał uprawnienia kombatanckie tylko z tego tytułu (wynika to z akt skargi).

Zarzut niezgodności art. 25 ust. 2 pkt 2 ustawy, w brzmieniu nadanym przepisem art. 1 pkt 17 lit. a) ustawy nowelizującej z dnia 25 kwietnia 1997 r. z postanowieniem art. 19 Konstytucji (zgodnie z którym Rzeczpospolita Polska specjalną opieką otacza weteranów walk o niepodległość, zwłaszcza inwalidów wojennych), **nie jest zatem zasadny. Przyjmując, że treść tego postanowienia jest źródłem prawa uczestnika walk o niepodległość do korzystania ze „specjalnej opieki” ze strony Państwa należy uznać, że przewidziane w ustawie uprawnienia kombatanckie są przejawem takiej właśnie opieki. Zakwestionowany przepis ustawy nie znosi ani nie ogranicza owych uprawnień nabytych przez uczestników walk o niepodległość, którzy – oprócz tej karty swojego życiorysu – legitymują się udziałem w walkach „o ustanowienie i utrwalenie władzy ludowej”.**

Zaskarżony art. 1 ust. 2 pkt 6 ustawy, w brzmieniu nadanym ustawą nowelizującą z dnia 25 kwietnia 1997 r., za działalność kombatancką uznaje „uczestniczenie w walkach w jednostkach Wojska Polskiego oraz zmilitaryzowanych służbach państwowych z oddziałami Ukraińskiej Powstańczej Armii oraz grupami

Wehrwofu”. W rozumieniu tego przepisu działalnością kombatancą nie jest więc ewentualne uczestnictwo w walkach z oddziałami UPA – w innych formacjach.

W przypadku Ochotniczej Rezerwy Milicji Obywatelskiej, nieuznanie działalności członków ORMÓ za działalność kombatancą pozostaje w związku ze szczególnymi zadaniami tej formacji. Otóż głównym zadaniem ORMÓ w latach 1946-1947 było wzmocnienie ochrony porządku publicznego, w tym zwalczanie bandytyzmu oraz innych przestępstw zagrażających bezpieczeństwu wewnętrznemu. Ewentualny **incydentalny** udział członków ORMÓ w walkach z oddziałami UPA nie może być traktowany jako działalność kombatancą chociażby z tego względu, że Ochotnicza Rezerwa Milicji Obywatelskiej nie była formacją zmilitaryzowaną. Pominięcie tej formacji w kwestionowanym art. 1 ust. 2 pkt 6 ustawy znajduje więc logiczne uzasadnienie. Walka nieuzbrojonych grup ORMÓ z oddziałami UPA byłaby przecież bezsensowna. Przypadki wyjątkowe, w których członkowie ORMÓ zostali wyposażeni w broń palną i skierowani do pomocy oddziałom Wojska Polskiego lub Milicji Obywatelskiej w walce z oddziałami UPA, nie mogą mieć wpływu na ocenę działalności Ochotniczej Rezerwy MO w opiniowanym okresie.

Reasumując wyrażam pogląd, że zaskarżone przepisy nie są niezgodne z art. 19 Konstytucji. W związku z tym, za bezzasadne należy uznać także zarzuty dotyczące niekonstytucyjności art. 2 i art. 32 ust. 1 ustawy zasadniczej.

Sporządził: Witold Pawełko